

- з метою вирівнювання умов оподаткування доцільним було б впровадження прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб та скасування єдиного соціального внеску із заробітної плати найманих працівників.

Список літератури

1. Виступ Міністра фінансів на Національній раді реформ 3 вересня 2015 року [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=425972&cat_id=406607
2. Імітаційне моделювання прогресивної шкали ставок податку на доходи фізичних осіб в Україні / В. В. Сомова, О. О. Чумакова // Проблеми економіки. – 2014. – № 3. – С. 305–311.
3. Податковий кодекс України : від 2 груд. 2010 року : № 2755-IV, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Помулева В. М. Соціальна ефективність податкових пільг в оподаткуванні доходів фізичних осіб / В. М. Помулева // Інноваційна економіка – 2014. – 3 [52]. – С. 223–227.

Проведена оцінка регулюючої ролі податку на доходи фізичних осіб в Україні, і пропозиції за її покращенням.

Налог на доходи фізичних осіб, податкова соціальна пільга, прожиточний мінімум, мінімальна заробітна плата.

Conducted the assessment of the regulatory role of the tax on personal income in Ukraine, and proposed measures for its improvement.

Tax on personal income, tax of social benefits, a living wage, the minimum wage.

УДК 336.77.067.22

РОЛЬ КОНЦЕНТРАЦІЇ ФІНАНСОВОГО КАПІТАЛУ В ОПТИМІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

О. М. Калівошко, кандидат економічних наук

Досліджено роль концентрації фінансового капіталу в оптимізації інвестиційного потенціалу банківського сектору України та його значення для розвитку економіки. Визначено питання для подальшого вивчення.

Банківський сектор, інвестиційний потенціал, фінансовий капітал, фінансово-кредитна система.

Банківський сектор – сукупність різних банківських установ у їх діяльності на ринку. Він – єдиний дієвий елемент фінансово-кредитної системи України, оскільки небанківські фінансові посередники (страхові компанії, інвестиційні компанії, пенсійні фонди, кредитні спілки та інші) хоча й присутні на вітчизняному фінансовому ринку, з огляду на різні обставини (економічні, правові, інституційні, соціальні та політичні), не відіграють таку роль, не набули такого розповсюдження, не мають таких фінансових активів та не здійснюють такої кількості операцій у відсотковому відношенні від загальної їх кількості, як небанківські фінансові посередники у структурі фінансово-кредитних систем розвинених країн та світової фінансово-кредитної системи, відповідно.

Комерційні банки в сучасних непростих трансформаційних реаліях української економіки залишаються єдиною опорою фінансово-кредитної системи. Крім того, банківський сектор демонструє постійне вдосконалення якості функціонування та підвищення своєї ролі у розвитку не тільки фінансової системи, а й економіки загалом. Він ще на початку свого формування вибрав вектор розвитку на основі універсалізації, якого неухильно дотримується вже 25 років. На сьогодні комерційні банки, які здійснюють свою діяльність на території України, – це фінансові інститути з розгалуженими мережами, різноманітними послугами, функціями та завданнями. Проте, роль кожного з них, як і всієї банківської системи, залежить від реалізації наявного потенціалу, а особливо інвестиційного потенціалу – локомотиву економіки.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження проблемних питань інвестиційного потенціалу та фінансового капіталу банківського сектору України, а також розробку рекомендацій, щодо їх вирішення, здійснили такі відомі вітчизняні вчені, як Л. М. Алексеєнко, І. О. Бланк, О. Д. Василик, А. С. Гальчинський, М. І. Крупка, І. О. Лютий, В. І. Міщенко, А. М. Мороз, С. В. Науменкова та інші.

Мета дослідження – розгляд ролі концентрації фінансового капіталу в оптимізації інвестиційного потенціалу банківського сектору України.

Виклад основного матеріалу. Банківський сектор будь-якої країни здійснює широкий спектр інвестиційних операцій, які залежать від його інвестиційного потенціалу.

Розвиток економіки неможливий без інвестування капіталу в пріоритетні напрями. Для визначення ролі концентрації фінансового капіталу в оптимізації інвестиційного потенціалу банківського сектору України необхідно з'ясувати сутність фінансового капіталу та інвестиційного потенціалу.

Здійснивши аналіз наукових праць, ми дійшли висновку, що термін «фінансовий капітал» можна розглядати з різних напрямів, проте він має специфічні, лише йому притаманні особливості.

Капітал – загальна вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах [7, с. 97].

У науковій літературі є значна кількість визначення терміна «фінансовий капітал». Загалом аналіз праць [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11,

12, 13] свідчить, що вирізняють два основні напрями тлумачення поняття «фінансовий капітал».

Перший напрям. Він є найпоширенішим. Його прихильники розглядають фінансовий капітал за його економічним змістом [2, 3, 4, 7, 8, 10, 11, 13]. Найбільш вдале, на нашу думку, трактування даного терміна наводить А. М. Білоченко, який вважає, що це ринкова вартість усіх ресурсів, які залучають суб'єкти господарювання з різних джерел (зокрема, за рахунок власних коштів із ринку цінних паперів та страхового ринку, засновницьких внесків, від банківської системи, бюджетів усіх рівнів тощо), що виражається у грошовій формі [3, с. 95].

Другий напрям. Його прихильників значно менше [1, 6, 12]. Вони розглядають фінансовий капітал із функціонально-інституціональної точки зору. Особливо вирізняється трактування Л. М. Алексеєнко, яка акцентує увагу на тому, що це складна система взаємозв'язків потужних кредитно-фінансових установ та нефінансових корпорацій [1, с. 16].

Оскільки ми розглядаємо фінансовий капітал з позиції його концентрації для оптимізації інвестиційного потенціалу банківського сектору України, який є базою інституційної структури її фінансово-кредитної системи, а «з позиції інституціональної економічної теорії інституціональна ринкова інфраструктура – це специфічна система загальноприйнятих, законодавчо і традиційно установлених норм, правил та обмежень, а також організацій, формування, регулювання та використання яких забезпечує функціонування ринкової системи відповідно до мети і стратегії економічної політики держави» [5, с.143], ми підтримуємо визначення фінансового капіталу запропоноване Л. М. Алексеєнко [1].

У свою чергу, потенціал – сукупність наявних засобів, можливостей для діяльності [7, с. 162], а інвестиції – довгострокове вкладення капіталу в грошовій, матеріальній і нематеріальних формах в об'єкти підприємницької діяльності чи фінансові інструменти з метою одержання прибутку, забезпечення зростання капіталу чи досягнення соціального ефекту (суспільного впливу) [7, с. 88].

З огляду на вищезазначене, пропонуємо вважати інвестиційним потенціалом сукупність наявних засобів та можливостей щодо довгострокового вкладення капіталу в будь-якій формі з метою отримання прибутку або досягнення певного соціального ефекту.

Як відомо, банківський сектор дуже чуттєвий до різноманітних ризиків та має високу залежність від своїх позичальників. У випадку неповнення останніми взятих кредитів, банки можуть збанкрутувати, зростатимуть панічні настрої та підвищиться ймовірність системної кризи, оскільки вкладники за таких умов забиратимуть депозити, а це, у кращому випадку, зменшить інвестиційний потенціал банківського сектору, у гіршому ж – параліч фінансово-кредитної системи і, відповідно, економіки. Ось чому така важлива концентрація фінансового капіталу в оптимізації інвестиційного потенціалу. І тільки сильні, системні банки або банківські угруповання здатні забезпечити необхідний рівень концентрації фінансового капіта-

лу, тому що для дрібних та слабких банків отримання прибутку стає надметою, а за невисокого рівня стійкості це не віщує нічого доброго.

Макконнелл К. Р. та С. Л. Брю у своїй відомій праці «Економікс: принципи, проблеми і політика» зазначають, що можливості комерційних банків, як групи у створенні грошей кредитуванням, значною мірою відрізняються від аналогічних можливостей індивідуальних банків у системі, а точніше, вони значно більші [9, с. 292]. Тобто, концентрація фінансового капіталу багаторазово збільшує можливості інвестиційного потенціалу банківського сектору. Отже, роль концентрації фінансового капіталу в оптимізації інвестиційного потенціалу банківського сектору є беззаперечною.

У свою чергу, оптимізація інвестиційного потенціалу банківського сектору залежить від передумов концентрації фінансового капіталу.

Передумови, що впливають на концентрацію фінансового капіталу для оптимізації інвестиційного потенціалу доцільно розглядати з позиції макро- та мікрорівнів.

На макрорівні їх можна поділити на політико-соціальні, економічні, правові та інституційно-організаційні. Чинники цих умов, що заважають оптимізаційним процесам, такі:

- у політико-соціальній сфері (нестабільна економічна та політична ситуація, відсутність мотивації, оскільки інвестиції мають переважно довгостроковий характер, а досягти фінансового результату, за сучасних реалій, швидше можливо в короткостроковому періоді, ще й за рахунок менших фінансових ресурсів);
- в економічній (інфляційні та девальваційні очікування; недостатність коротко- та середньострокових ресурсів, відсутність довгострокових);
- у правовій (недосконале законодавство);
- в інституційно-організаційній (недостатній рівень розвитку інституційної структури, досвіду та кваліфікації керівників середньої та вищої ланки, невпевненість їх у своєму майбутньому).

На мікрорівні склався такий набір чинників, які заважають концентрації фінансового капіталу:

- відсутність цікавих та потенційно ефективних інвестиційних проєктів;
- висока ймовірність неповернення інвестиційного кредиту;
- високий ризик некупності проєкту у визначений термін;

Тільки після усунення цих чинників можлива ефективна оптимізація інвестиційного потенціалу банківського сектору України за рахунок концентрації фінансового капіталу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Питання про те, чи відграє провідну роль концентрація фінансового капіталу в оптимізації інвестиційного потенціалу банківського сектору України, залишатиметься дискусійним упродовж ще довгого періоду, але те, що вона відіграє вагомий роль, не викликає сумнівів. Центральними і більш актуальними проблемами для теоретиків та практиків залишатимуться питання,

пов'язані саме з процесами оптимізації інвестиційного потенціалу банківського сектору, в які ми спробуємо внести певну ясність у подальших наших дослідженнях.

Список літератури

1. Алексеєнко Л. М. Ринок фінансового капіталу: становлення, перспективи розвитку : монографія / Л. М. Алексеєнко. – К. : Максимум; Тернопіль : Економічна думка, 2004. – 424 с.
2. Банківська енциклопедія / [Савлук М. І., Поддєрьогін А. М., Пересада А. А. та ін.] ; за ред. А. М. Мороза. – К. : Віпол, 1993. – 336 с.
3. Білоченко А. М. Фінансовий капітал в Україні: особливості формування та перспективи розвитку // А. М. Білоченко // Фінанси України. – 2008. – № 3. С. 95.
4. Большой экономический словарь / под ред. А. Н. Азрилияна. – 7-е изд., доп. – М. : Инс-т новой экономики, 2008. – 1472 с.
5. Інституціонально-інформаційна економіка : підруч. / А. А. Чухно, П. М. Леоненко, П. І. Юхименко ; за ред. акад. НАН України А. А. Чухна. – К. : Знання, 2010. – 687 с.
6. Галицкая С. В. Деньги. Кредит. Финансы : учеб. пособие / С. В. Галицкая. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Эксмо, 2009. – 736 с.
7. Економічний словник: банківська справа, фондовий ринок / упоряд. : Л. М. Алексеєнко, В. М. Олексієнко, А. І. Юркевич. – К. : Максимум, 2000. – 592 с.
8. Економічний словник-довідник / за ред. С. В. Мочерного. – К. : Феміна, 1995. – 368 с.
9. Макконнелл К. Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика / К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю. / пер. с англ. 11-го изд. – К. : Хагар-Демос, 1993. – 785 с.
10. Малахова Н. Г. Деньги. Кредит. Банки : конспект лекций / Н. Г. Малахова. – М. : Приор-изд, 2010. – 128 с.
11. Науменкова С. В. Фінансовий ринок та інвестиції : зб. тестових вправ і завдань / Науменкова С. В., Андрєєв А. В., Журавка Ф. О. – К. : Знання, 2000. – 214 с.
12. Рынок: Бизнес. Коммерция. Экономика : толковый терминологический словарь / сост. В. К. Калашников. – 4-е изд. – М. : Маркетинг, 2006. – 404 с.
13. Фінанси : підруч. / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова]. – К. : Знання, 2008. – 611 с.

Исследована роль концентрации финансового капитала в оптимизации инвестиционного потенциала банковского сектора Украины и его значение для развития экономики. Определены вопросы для дальнейшего изучения.

Банковский сектор, инвестиционный потенциал, финансовый капитал, финансово-кредитная система.

Concentration of research the role of finance capital in the investment optimization Potential Banking sector of Ukraine and ego importance for the development of the economy is defined. Futures questions for study are proved.

Banking sector Investment Potential, financial capital, financial and credit system.